

ЗМІСТ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ОСВІТИ

Загородня А.А.

доктор педагогічних наук, професор
головний науковий співробітник відділу історії та філософії освіти
Інституту педагогіки НАПН України
e-mail: z_alla@i.ua
<https://orcid.org/0000-0003-2418-1670>

Національно-патріотичне виховання майбутніх вчителів та підготовка їх до національно-патріотичного виховання учнів повинні здійснюватися у процесі усього періоду навчання у закладі вищої освіти. Досліджено, що зміст національно-патріотичного виховання майбутніх фахівців освіти доцільно розглядати у кількох аспектах: вирішення завдань та напрямів національно-патріотичного виховання; реалізація професійних функцій у процесі національно-патріотичного виховання; засвоєння видів діяльності, що сприяють національно-патріотичному вихованню учнів; посилення національно-патріотичного спрямування усіх видів діяльності здобувачів у закладах вищої освіти (освітній процес, виховна робота, педагогічна практика, позааудиторна професійно спрямована діяльність, науково-дослідна та громадська діяльність). Рекомендовано ввести у зміст освітніх програм підготовки здобувачів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти освітню компоненту «Національно-патріотичне виховання майбутніх вчителів закладів освіти», метою якої є національно-патріотична вихованість, сформованість національних ціннісних орієнтацій.

Існування та розвиток України, як зазначено у Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності, неможливе без загального усвідомлення громадянами своєї національної та громадянської ідентичності. Відчуття такої належності до української нації як самобутньої спільноти, об'єднаної назвою, символами, історичною пам'яттю, суспільно-державними (національними) цінностями, зокрема українською мовою і народними традиціями, безпосередньо позначається на житті кожної людини. У документі зазначено, що «одним із пріоритетів діяльності держави та суспільства є відповідь на виклики і загрози, які в сьогоденні умовах здійснюють реальний вплив на формування національної свідомості. Утвердження української національної та громадянської ідентичності громадян є одним із основних елементів формування здатності держави протистояти внутрішнім і зовнішнім безпековим загрозам, а отже, набуває особливого значення для сфери національної безпеки і оборони» [1]. Пріоритетним напрямом Стратегії є «Формування системи кадрового забезпечення сфери утвердження української національної та громадянської ідентичності». Вважаємо, що цей напрям у першу чергу стосується професійної підготовки майбутніх вчителів (зокрема, національно-патріотичного виховання), покликаних бути зразком для наслідування, оскільки вони є першими (окрім батьків), хто навчає, виховує і розвиває громадян України. Як зазначає О. Лісовець, «національна самосвідомість й гідність, дбайливе ставлення до державної та рідної мов, історії, культури й традицій свого роду, народу і держави, любов до малої батьківщини, інтерес до міжнаціонального спілкування та інші основи формуються за допомогою цілеспрямованого педагогічного впливу на дитину в умовах дошкільної освіти одночасно з повсякденним впливом батьків, усієї родини, сімейного укладу, ставлень один до одного в родині, серед інших найближчих для дитини дорослих у діяльності та на фоні суспільних подій» [2]. Саме тому беззаперечною є позиція О. Александрової та В. Александрова, згідно з якою «визначення цілей педагогічної діяльності у вищій школі має враховувати не тільки ціннісні орієнтири існуючих виховних систем, але також за певних умов змінювати пріоритети

цінностей, розуміючи їх важливість для конкретного часового періоду. Таким історичним періодом стає війна в Україні, яка змінює систему ціннісних орієнтацій людей та надає пріоритет патріотизму як цінності, що дозволяє найкраще співвідносити індивідуальні потреби та мотиви з усвідомленими та прийнятими цінностями і нормами соціуму. З іншого боку, система ціннісних орієнтацій не лише визначає форми та умови реалізації спонукань особистості, але сама стає джерелом цілей» [3]. Необхідно зазначити, що «система ціннісних орієнтацій має не лише вказувати напрямки професійного розвитку майбутніх фахівців, але також визначати воєнну перемогу країни як життєву перспективу» [3, с. 8].

Список літератури:

1. Про схвалення Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2023–2025 роках. Постанова Кабінету міністрів України від 15 грудня 2023 р. № 1322. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalenniiastrategii-utverdzhennia-ukrainskoi-na-a1322>
2. Лісовець О. В. Національно-патріотичне виховання з основами народознавства: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти за спеціальність 012 Дошкільна освіта. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2022. 111 с.
3. Александрова О. Ф., Александров В. М. Модифікація ціннісних орієнтирів виховних систем в умовах війни. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах, 2023. № 89. С. 8–12.